

ХИМАЛАЙСКИ СРЕЩИ

С езика на сърцето ми

Когато точно преди двайсет години за първи път лях от Делхи за столицата на Непал Катманду, облаците, сякаш по поръчка на авиокомпанията, се вдигнаха и показаха Еверест - видя ми се мрачен сред околната белота. Знаех защо - снеговете трудно се задържаха по стръмните му склонове и той чернееше. Заг него - докъдето поглед стига - се беше ширнало безкрайното Тибетско плато.

Още от първите ми стъпки на непалска земя ме посрещнаха три неща: весела глъч, мирис на подправки, жълто-оранжеви цветове. И те останаха винаги при всяко мое идване в Непал. Защото и аз станах подвластна на известните на всички туристи думи: "Стъпиш ли веднъж на тази земя, ще искаш да се връщаш отново и отново, и отново." И аз се връщам. Отново и отново.

Сега отново мечтая да замина. Искан да видя старите си познати, хората с които споделях шепата ориз и сламения покрив над главите ни, по времето на моите скитания из Хималаите.

Един от тях е

Минчур от селцето Гри

В района на Лангтанг Химал. Беше единственият в тази гива част на планината, който беше научил двайсестина английски думи и малко непалски - хората тук говореха родния си тамангски език. И затова го бях наела за носач и водач по непознатите пътища към върховете Ганеш, за които нямаше карта. А Минчур познаваше тези места, защото всяко лято водеше стадото от кози, овце и крави по високите пасища на границата с Китай. Дори понякога минаваше границата, ако тревата отвъд нея беше зелена и хрупкава/ границата беше една малка рекичка, граничари по тези височини/ над 4 500 метра/ не минаваха... Това беше лете, но през пролетта работа нямаше и цялото семейство на Минчур гладуваше. Във високото село Гри растяха само картофи, но и те бяха свършили през дългата и студена зима. Гладът беше настъпил с цялата си сила и това личеше по излъчването на Минчур - гладни огромни очи, хилаво тяло. Но голямата му грижа бяха двете дъщерички - на четири и на две годинки. И брат му, който учеше в столицата Катманду и беше останал съвсем без средства.

Та вървим с Минчур по сухи и слънчеви баири, после влизаме в джунглата и той не спира да прави сметки. Като му платя /договорили сме се предварително/ как ще разпредели парите. Сядаме по прашните пътеки, вземаме по някоя пръчка и пишем числа - умножаваме, вадим, събираме. Сметките са с висша математическа трудност, защото Минчур никакъв го няма с числата. Той не схваща разликата между десет и десет милиона, например. При първата ни среща ме беше попитал: "Можеш ли да ми плащаш по двестата милиона рупии на ден?" Чак изтръпнах - дори в рупии сумата беше невероятна, по няколко милиона долара на ден. Та няма как - аз съм главният счетоводител на минчуровите финанси. А те са простички: щом му платя /по 2 долара на ден/, той ще купи чувал ориз за семейството си. Половината пари ще прати на брат си в Катманду -

да не гладува момчето, да учи

Ще купи джапанки за децата и жена си, а да се бе си - гуменки. И към тях - отдавна лелеяната мечта, чорапи. Никога в живота си не беше имал чорапи, а по високите поляни, където пасе стадата, е студено. Дори през лятото зелената трева е нахъсана от островчета сняг и лег. Гуменките, които са на краката му са толкова скъсани, че почти нямат подметки. Лепим ги с анкерпласт.

Скитаме с Минчур из високата джунгла, отбиваме се в малки бедни селца, ядем, каквото намерим. А все се намира нещо - из селцата е пълно с роднини на Минчур - братя, сестри, братовчеди, братовчедки, племенници. Затова като

Малкото азиатско кралство Непал /площ 140 000 кв км, население 24 000 000 души/, разположено между огромните Китай и Индия, сякаш притиснато между тях, е една от най-високите страни в света. Докато южната му граница с Индия е на височина от около 200 м, само на 150 км на север, на границата с Тибет в Хималаите се издига най-високият връх на планетата Еверест /8848 м н. в./ и още няколко осемхилядника: Канчендзонга/ 8585 м. н. в./, Лхотце/ 8549 м. н. в./ Макалу, Даулагири, Манаслу, Анапурна, Чо Ою и Шиша Пангма. Това прави климата на страната уникален - от тропичен до арктичен. В Хималаите те-кат изключително буйни и пълноводни реки: Кали Гангаки, Арун, Карнали, а растенията са събрани сякаш от всички растителни пояси на земята: магнолии, кактуси, банани, мандарини, боро-ве, дърво, бамбук, тръстика, кестен...

Не по-малко разнообразие има и сред животните - слонове, тигри, леопарди, мечки, носорози, панди, много отровни и неотровни змии. Но най-интересни са хората. Основната част от тях са от древния неварски народ, но има представители на различни племена: кирапи, таманги, гурунги, щепри, магару, тхарпу и др.

Историята сочи, че още в началото на християнското хилядолетие тук е имало независима държава Невара и в нея процъфтявали архитектурата, изкуствата и занаятите. До 1951 г. страната е напълно изолирана от външния свят и достъпът на чужденци в нея е абсолютно забранен. Днес Непал е една от най-любимите земи за алпинистите и пътешествениците - заради високите върхове, заради уникалната си природа и гостоприемството на кротките си хора...

наближим някое село, Минчур ме моли да му дам раницата си, в нея той напъхва и своя товар и започва фукнята.: вижте ме с каква червена раница ходя из планината. Раницата наистина е удобна и хубава, а фукнята е без думи. Когато цялото селце се събере да ни види и поздрави, в центъра на вниманието не съм аз, чужденката, както е навсякъде другаде, а Минчур. С раницата, която не сваля и за миг, дори когато сяда да почива. Нищо не казва, но хитрите очи на тамангите веднага отбелязват: виж го ти,

нашия Минчур, как се е наредил, сигурно госпожата е много важна и богата, щом е дала на Минчур да носи такава хубава червена раница.

В края на пътуването ни слизаем в градчето /от 20 къщи/ Суабрубенси.

Оттук аз ще взема камион да слеза в долината, а Минчур ще поеме към високото си село Гри. Уредили сме си сметките, той отдели пари за ориз и за брат си, купува джапанки и гуменки/ старите направо захвърля в храстите/, оставя пари за чорапи... За чорапите Минчур отива сам,

аз стоя при багажа и го гледам как върви по единствената улица. Спира при някакъв възрастен човек, разменя няколко думи и Минчур се връща. Без чорапи. Човекът бил от неговото село, много закъсал, умирал от глад и Минчур му дал последните си пари да хапне чиния ориз и да купи още няколко килограма за семейството си. Кога ще ги върне ли? Минчур не може да се начуди на въпроса ми - от къде ще ги върне, естествено, че никога няма да му ги върне, откъде по тези места пари. Посягам към чанчичката си, но Минчур спира движението на ръката ми с поглед, който ме пронизва. Няма да вземе пари за чорапи и това е. Като е беден, да не е просяк. Край. Едва приема две пакетчета непалски бисквити за двете си момиченца. Караме се, докато ги натикам в багажа му.

Минчур, казвам му, приятелю...

И двамата вече знаем думата - на непалски е сати, на английски - френд.

А на езика на сърцето ми - просто Минчур.

Катманду - София
Калина КОВАЧЕВА
Снимки: Авторката